

ویژہ نامہ - تالاب

تالاب چیست؟

کلمه تالاب معادل Wetland می باشد واز دو کلمه تال و آب تشکیل شده است ، تال در زبان هندی به معنی آبگیر است و به معنی رشته هم می باشد و چون تالاب معمولا به صورت رشته (ودها و نهرا) به هم پیوسته است در کنار کلمه آب معادل زمین های فیس یا Wetland است.

این تعریف توسط کنوانسیون رامسر مورد پذیرش جهانی است بر اساس کنوانسیون رامسر به اراضی مردابی ، اراضی باتلاقی و برکه ها که مصنوعی یا طبیعی به طور دائم یا موقت داری آب های ساکن یا جاری ، شیرین و شور است و همچنین به مناطق ساحلی دریاها که هنگام جذر ، ارتفاع آن بیشتر از ۶ متر نباشد تالاب گفته می شود.

۱- تالاب ها دارای نقش و اهمیت اکولوژیک ، اقتصادی و زیست محیطی در فور توجه اند.

۲- همچنین زیستگاه بسیاری از گونه های میات و مش گیاهی و جانوری آبی مسموب می گردند.

۳- آبریان بویژه ماهیان وابستگی زیادی به تالاب جهت تکثیر و تکمیل پرفه زندگیشان دارند.

۴- بقاء و ادامه میات بسیاری از گونه های کمیاب و درخطر انقراض پرندگان آبی به تالاب وابسته است.

۵- تالاب ها کنترل کننده سیلاب بوده و از جاری شدن سیل جلوگیری می کند.

۶- گیاهان ماشیه تالاب از فرسایش سواحل می کاهند و یا جریان ها را کند می کنند.

۷- به دلیل وجود گیاهان ، تالاب ها مکان های رسوب گذاری مطلوبی مسموب می گردند.

از میان گیاهان بن در آب، جگن، لویی و از بین گیاهان غوطه ور و شناور در آب بومادران آبی و گونه گوشاب است .

ماهی موجود تالاب به عنوان یکی از مهمترین آبریان آن می باشد زیرا علاوه بر آنکه مورد استفاده قرار می گیرند به عنوان یکی از غذاهای اصلی برفی پرندگان و پستانداران آبی می باشد در حال حاضر با توجه به رهاسازی برفی از گونه های ماهیان پرورشی در تالاب ، گونه های مذکور می توانند با ایجاد تغییراتی در اکوسیستم تالاب نقش زیادی در از بین رفتن تالاب ها داشته باشند.

تنوع جالب در مجموعه تالاب های بین المللی کشور باعث گشته طیف وسیعی از پرندگان آبی و فشرگی در منطقه جمع باشند اگر چه این نامیه برای بعضی سکونت گاه دائمی مسموب می شود ولی برای تعداد دیگر محل زمستان گذرانی و بوجه آوری به مساب می آید از پرندگان مهاجر آبی مثل فلامینگو ، قوها ، اردک ها ، غازها ، پرستوها ی دریایی و آپلیک و مواصیل را می توان نام برد.

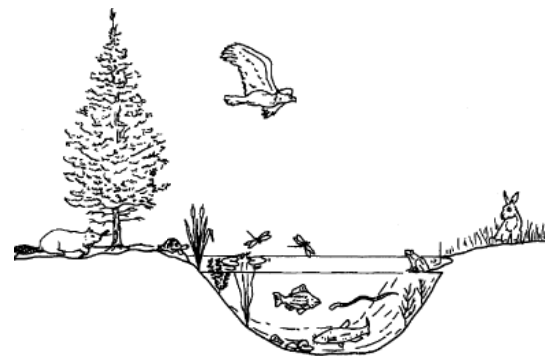

کنوانسیون رامسر

این کنوانسیون برای نخستین بار در کشور ما و در شهر رامسر تشکیل گردید. دارای توافق نامه ای می باشد که به منظور مشارکت بین المللی در مطالعه و بررسی و حفاظت از تالاب های با اهمیت منعقد شده است در حال حاضر حدود ۴۵ کشور جهان تعداد ۳۵۰ تالاب با مسامتی حدود ۲۲ میلیون هکتار را جهت اهدافشان زیر پوشش این کنوانسیون قرار داده اند.

اهمیت و ارزش تالاب

تالاب ها از نظر اکولوژی ، گیاه شناسی ، جانورشناسی ، ایمنولوژی دارای اهمیت بین المللی است .

تالاب به صورت موانع طبیعی در برابر طوفان ها ، کنترل کننده سیلاب و به عنوان تله های رسوب گیر و مناطق اکسید شده (که در طی آن مواد سمی در شکل اصلی خود در قبل از ورود به دریا به مواد دیگر تبدیل می شوند) عمل نمایند. بر اساس کنوانسیون رامسر هر هکتار تالاب ۲۲ هزار دلار ارزش دارد و در کل ارزش تالاب های ایران ۳۳ میلیون دلار است. بسیاری از اکولوژیست ها معتقدند که ارزش تالاب ها، اهمیت و فوائد آن به درستی شناسایی نشده است. مطالعات

ارزش اقتصادی تالاب ها نشانگر آن است که یک تالاب حدود ۱۰ برابر جنگل ها و ۲۰۰ برابر زمین های زراعی ارزش اقتصادی دارد علاوه بر آن تنظیم آب و هوا، جلوگیری از سیل، حفاظت از تنوع گیاهی و جانوری، زیبایی و جاذبه های بصری ذاتی تالاب، جاذبه های توریستی و ایجاد فضایی برای زندگی پرندگان مهاجر و مکانی غنی برای بررسی های تمقیقاتی و علمی متفحصین و دانشمندان از مهم ترین موضوعات وجود یک تالاب است. گو اینکه طبیعت، به ویژه بخش های ممتاز آن مانند تالاب ها، ارزش های تقویم ناشدنی فراوانی دارند. برای نمونه : ارزش ریالی هر هکتار تالاب هامون معادل ۱۱ میلیون تومان است در حالی که ارزش بهترین زمین های کشاورزی در این منطقه یک میلیون تومان است یا هر هکتار تالاب فورفوران ۶۷ میلیون ریال ارزش دارد. تالاب ها مهم ترین منابع آب شیرین در کره زمین هستند که بیشترین ذخیره آب شیرین را دارا هستند و در واقع دو سوم از کره زمین را آب پوشانده است و ۲/۵ درصد از این مقدار آب های شیرین هستند. بر اساس ارزش گذاری اقتصادی که برای تالاب ها در نظر گرفته می شود می توان گفت کل اکوسیستم ها توانایی ایجاد ۳۳ تریلیون دلار در سال ارزش خدماتی به وجود می آورد که از این مقدار ۹/۴ تریلیون دلار از طریق تالاب ها تامین می شود.

نقش هیدرولیکی تالاب

۱- جذب سیلاب ها : تالاب جریان تند سیلابی را کاهش داده آن را به طور موقت به ذفیره آب تبدیل می کند به طوری که دشت های سیلابی را کثرا می توان درمیان مناطق تالابی مشاهده نمود به عنوان مثال درسال ۱۹۵۵ چندین سیلاب بزرگ در این مناطق بوقوع پیوست که در نتیجه آن زندگی هزاران نفر به مخاطره افتاد و صدها پل در پنسیلوانیای شرقی تخریب شدند که تنها دو پل بدون فسادت مانده بود که مقتصات وجود تالاب در نزدیکی یکی از آنها عامل حفظ آن شده است که به عنوان سوپاپ اطمینانی برای کنترل سیلاب به کار رفته است .

۲- نقش تالاب در نظیم جریان آب (رودخانه نهرها : تالاب به عنوان مانعی درمقابل هجوم دها رودخانه بزرگ و کوچک جاری از کوههای البرز که به طرف اراضی پست سراریز گردند به شما می رود.

۳- نقش تالاب آب های ورودی : وجود تالاب به عنوان یک پالایشگاه طبیعی در جهت جلوگیری از گسترش آلودگی ها به علت قدرت پالایشی که درطبیعت آن نهفته است مطرح گردید مطالعات نشان می دهد که تالاب ظرفیت زیادی برای مذف مواد مغذی (نظیر ازت و فسفر) درطول رشد گیاهان آبیزی دارد و همچنین تمقیقات نشان می دهد که گیاهان آبیزی می توانند ترکیبات معدنی و آلی موجود در آب را که توسط فاضلاب ها به آن راه می یابند جذب نمایند و آلودگی را کاهش دهند همچنین گیاهان قادر به جذب عناصر سمی و فطرناکی چون کادمیوم ، نیکل ، میوه ، فنل و مواد سرطان زا هستند.

۴- نقش تالاب در فرسایش خاک و رسوب گذاری : پوشش گیاهی موجود در تالاب بویژه ماشیه آن علیرغم اثرات نامساعد و پدید آوردن مرگ زودرس و تسریع توالی عامل مهمی در جلوگیری از فرسایش کرانه های ساملی است. همچنین سیستم های ریشه ای این گیاهان به مفظ خاک کمک می نماید و مرکت موئینه خاک از عدم ثبات آن جلوگیری و سبب می شود تالابهای سطمی شسته نشوند.

۵- نقش تالاب در کشاورزی و دامداران : تالاب به عنوان منبع ذفیره آب شیرین در امور آبیاری و زراعت و در نتیجه رشد فعالیت های کشاورزی و دامداران را داراست.

۶- اثرات اقلیمی بر نوامی مجاور : به دلیل وجود گستره آبی درتالاب باعث تعدیل درجه حرارت ، افزایش رطوب نسبی و نیز پالایش و تصفیه هوا در نوامی مجاور می گردد و تغییرات بسیار جزئی درجه حرارت شبانه روزی از فصوصیات این مناطق است و دلیل آن گرمای ویژه زیاد آب می باشد و همچنین مطالعات نشان میدهد که میزان تبخیر و تعرق در نوامی تالابی بیش از ۵ برابر میزان آن در آبهای آزاد است.

۷- تالاب و چرغه های زیست زمین شیمیایی : آب اولین عنصر درتجزیه ، نفوذ و جابجایی مواد منطقه از

نقش پرندگان در تالاب

تالاب مناطق فاص زیستگاهی برای تعداد بیشماری از گونه های مختلف پرندگان بوده و محل امن و مناسبی بویژه در فصل زمستان، زمستان گذرانی و مهاجرت برای آنان به شمار می رود و پرندگان بامضور خود در منطقه علاوه به ایجاد و بهره و منافع اقتصادی باعث ایجاد تنوع در پیشم انداز های طبیعی ما گردند و همچنین پرندگان مهاجر و آبری نقش عمده ای در جهت کنترل امراض و آفات گیاهی در آینده و آبگیرهای ماشیه تالاب به عهده دارد.

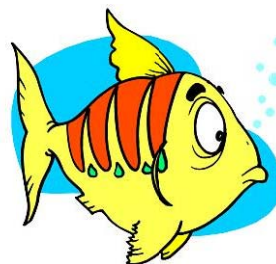
کود دفع شده از صدها هزار پرنده علاوه بر صرفه جویی در مصرف کودهای شیمیایی که سبب اختلال در میکروارگانیسم های فاک می شود حاصل فیزی فاک را فراهم می آورد و عملاً " مقدار مصرف را کاهش می دهد و پرندگان تأثیر زیادی در انهدام مشرات و چونندگان موزی و زیانکار داشته و به بهبود کیفیت بهداشت محیط کمک می کند.

زمین به دریا ممسوب می شوند با افزایش حدود ۱۰×۱۰ تن کربن که انسان سالانه بوسیله سوزاندن سوخت های فسیلی ، تفریب گیاهان و فاک به جو زمین وارد می کند تنها قسمتی از این بارافزوده توسط اقیانوس ، تالاب ها و جنگلها جذب می شود مطالعات در دانشگاه آمریکا نشان می دهد که حدود یک دهم قسمت در میلیون فسفر در قسمت فوقانی و ۱۰ برابر آن در کف تالاب موجود است که نشانگر وجود فسفر به عنوان یکی از عناصر مهم پیچیده در سیستم تالابی می باشند.

آبزیان به عنوان یکی از موجودات تالابی

در اکوسیستم آبی تالاب، می توان از انواع ماهی ها ، دوزیستان و فزندگان نام برد با ارزش ترین گونه آبری در تالاب را ماهیان تشکیل می دهند که واجد اهمیت اکولوژیکی و اقتصادی فاصی است که از این نظر یکی از مهمترین انواع پروتئین میوانی در مقایسه با سایر گوشت ها از ارزش بالاتری برخوردار است .

همچنین تالاب با آب شیرین از مناطق مهم تفریب و پرورش میلیون ها ماهی از انواع مختلف بشمار رفته است و تغییر درجه حرارت آب دریا و شرایط محیطی تالاب به نموی بوده که این زیستگاه محل مساعدی برای تفریب ماهیان و پرورش طبیعی بچه ماهیان به شمار میرود و تالاب با جمع آوری سیلاب های سرشار از مواد غذایی بهاره و پاییزه از موزه آبری خود و انتقال آن از طریق کانال به دریا موجب جلب و جذب ماهیان می گردد.

عوامل مخرب تالاب

- ۱ - تفریب مستقیم از فاکریزی و انباشت اراضی تالابی با هدف جداسازی قسمتی از آن جهت موارد :
 - الف : تفریب مواد زائد جامد شهری
 - ب : امداد راههای ارتباطی (جاده سازی - راه آهن)
 - ج : توسعه اراضی شهری و امداد بنای مسکونی
 - د : بدست آوردن اراضی زراعی

- ۲- مفاری و معدن کاوی با اهداف :

- الف : تامین مواد و مصالح ساختمانی
- ب : منابع انرژی گرمایی (با استخراج تورب)
- ج : ایجاد کانالها و بنادر

- ۳- امداد سد جهت :

- الف : تولید نیروی هیدرواكتريك (برقابی)
- ب : ذخایر آب جهت آبیاری
- ج : سیل گیری و امداد کانال

انواع آلودگی تالاب

- ۱- آلودگی ناشی از فعالیتهای زراعی
- ۲- آلودگی ناشی از فعالیت های صنعتی بر رودخانه ها و نهرها
- ۳- آلودگی ناشی از فعالیت های اجتماعات انسانی که با تفریب پساب و مواد زائد جامد و امد های مسکونی، شهری، صنعتی و کشاورزی به صورت مستقیم و غیر مستقیم انجام می پذیرد.

منابع:

- ۱) فیرگزاری پانا
- ۲) www.donyayesanat.com
- ۳) jamejamonline.ir
- ۴) isdle.ir
- ۵) <http://aquaticcecolgy.mihanblog.com>